

I l'europa?

La nacionalitat espanyola dels catalans

Eduard Sagarra

@eduardsgarra

Advocat, professor de dret internacional a la UB i a ESADE.

President de la Associació per a les Nacions Unides a Espanya.

Expresident del Consell Català del Moviment Europeu.

Autor de diversos llibres i articles sobre el tema, es coautor de *¿Existe el Derecho a Decidir?* Tibidabo Ediciones, 2014.

I l'europa? Aquesta és la famosa pregunta que es va fer a si mateix el president Mariano Rajoy en una entrevista a Onda Cero el 25 setembre del 2015 en ser preguntat sobre la nacionalitat i la ciutadania europea dels catalans, en el supòsit d'una Catalunya independent.

L'atribució de la nacionalitat d'una persona és un acte sobirà de cada estat que atorga a qui hagi nascut, sigui fill de pares nacionals d'aquell Estat o hi aspiri especialment si resideix un temps en el seu territori. Cal veure la legislació vigent a l'Estat espanyol per saber si, en el futur, qui tingui la nacionalitat catalana podrà gaudir també de la nacionalitat espanyola, tenir doble nacionalitat i si mantindria l'estatus de ser ciutadà de la Unió.

La legalitat espanyola reguladora de l'adquisició, la pèrdua, la conservació i la recuperació de la nacionalitat espanyola la trobem a la Constitució del 1978 (art. 11); al Codi Civil (arts. 17 a 26), i al Tractat de Funcionament de la Unió Europea del 2009 (TFUE) (arts. 20 a 25). Segons aquelles normes es pot defensar jurídicament que, en el supòsit d'una hipotètica Catalunya independent, els catalans que avui fossin "espanyols d'origen" mantindrien la seva nacionalitat espanyola i també continuarien sent "ciutadans de la Unió Europea". A més, gaudirien legalment de la doble nacionalitat catalana i espanyola.

La majoria dels catalans que avui viuen a Catalunya són, per naixement, filiació o opció, "espanyols

“Es pot defensar jurídicament que, en el supòsit d'una hipotètica Catalunya independent, els catalans que avui fossin “espanyols d'origen” mantindrien la seva nacionalitat espanyola i també continuarien sent “ciutadans de la Unió Europea”. A més, gaudirien legalment de la doble nacionalitat catalana i espanyola.”

d'origen", una qualitat que els confereix una condició juridicopolítica "privilegiada o blindada", ja que, d'acord amb l'article 11.2 de la Constitució, mai poden perdre la nacionalitat espanyola com a sanció. Només hi poden renunciar i perdre-la voluntàriament.

“*La majoria dels catalans que avui viuen a Catalunya són, per naixement, filiació o opció, “espanyols d'origen”, una qualitat que els confereix una condició juridicopolítica “privilegiada o blindada”, ja que, d'acord amb l'article 11.2 de la Constitució, mai poden perdre la nacionalitat espanyola com a sanció.*”

Cal aclarir dos conceptes que es confonen sovint: “espanyol d'origen” i “espanyol originari”. Són espanyols originaris els que tenen la nacionalitat espanyola pel seu naixement a l'Estat espanyol (*ius soli*) o pel fet de ser fills de pare o mare espanyols (*ius sanguinis*). Espanyol d'origen és un estatus jurídic que atorga la Constitució i que tenen normalment els que són espanyols originaris, però poden tenir-lo els que l'obtenen posteriorment, malgrat que ja tinguessin una altra nacionalitat. És la llei espanyola la que concedeix aquest privilegi des del 1978. Poden ser-ne els adoptats, i en alguns casos els que han adquirit, optat o recuperat la nacionalitat espanyola en virtut de la llei de la memòria històrica del 2007.

Sembla un embolic, però tots els espanyols originaris són espanyols d'origen, però no tots els espanyols d'origen són originaris.

L'adquisició de la nacionalitat catalana no suposaria la pèrdua de la nacionalitat espanyola d'origen dels seus titulars. La Constitució del 1978 en l'article 11.3 i també el Codi Civil (art. 24) reconeixen expressament el dret a tenir la doble nacionalitat als ciutadans que ja siguin nacionals d'un estat iberoamericà o amb una vinculació històrica amb Espanya.

La ciutadania de la Unió Europea és un estatus juridicopolític que tenen les persones que tinguin la nacionalitat d'un estat membre (no d'un estat que sigui membre!!!). Catalunya no seria inicialment un estat membre, però tots els catalans, també espanyols, serien “ciutadans de la Unió”. A menys que Espanya surti de la Unió, tots els catalans espanyols continuarien gaudint d'aquest estatus d'estrangeria privilegiada.

Per modificar aquestes normes que avui garanteixen el que assenyalo caldria:

1r. Modificar la Constitució del 1978, com a mínim els arts. 11, 14 i 93. 2n, modificar el Codi Civil. 3r i modificar el Tractat de Funcionament de la Unió. Els primers textos legals són més fàcils perquè és Espanya la que decideix. Però per modificar el TFUE es requereix la unanimitat dels 28 estats membres. Estic segur que Itàlia, Grècia, Portugal i tots els espanyols amb doble nacionalitat s'hi oposarien frontalment.

La paradoxa seria que, mentre Catalunya no s'integri de ple dret com a nou estat sobirà a la Unió Europea, la majoria dels seus 7.500.000 ciutadans tindran la ciutadania de la Unió i la nacionalitat espanyola.

Desconeixem quina serà la legislació catalana futura en matèria d'adquisició de nacionalitat, però suposem que, necessàriament, admetrà la doble nacionalitat catalana i espanyola de manera unilateral i sense necessitat d'un tractat internacional. Aquesta situació dels nous catalans és una realitat que la llei catalana haurà de reconèixer i sobretot protegir.